

637.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U s t a w a

z dnia 16 lipca 1925 r.

o zmianach w urządzeniu sądownictwa, przepisach postępowania cywilnego i w przepisach o kosztach sądowych, obowiązujących w b. zaborze rosyjskim.

I.

Jednoosobowe rozpoznawanie spraw cywilnych w sądach okręgowych I instancji.

Art. 1. Niezależnie od poszczególnych czynności, przewidzianych w przepisach dotychczasowych,

sąd okręgowy rozpoznaje w I instancji jednoosobowo sprawy następujące:

1) o sprostowanie aktów stanu cywilnego (art. 1647 i nast. u. p. c.);

2) o przysposobienie (art. 1460^s i nast. oraz art. 1661 u. p. c.);

3) o uznanie spadku za wakujący, o mianowanie kuratorów, ich nadzorowanie i opłacanie (art. 1743, 1744, 1746, 1749, 1757, 1775 u. p. c.);

4) o zezwolenie na sprzedaż majątku spadkowego (art. 1751 u. p. c.) i o złożenie poręki (art. 1755 u. p. c.);

5) o uznanie nieobecnego za zaginionego lub zmarłego oraz o stwierdzenie wypadku śmierci (art. 1775—1779² u. p. c.);

6) wynikające z ustawy o utraconych tytułach na okaziciela (ustawa z dnia 26 lipca 1919 r. Dz.

U. R. P. № 67, poz. 406), z wyjątkiem postępowania w drodze powodowej (art. 6 ustawy z dnia 26 lipca 1919 r.);

7) o uprawnienie dzieci (art. 1460¹ i nast. u. p. c.);
8) o zatwierdzenie w trybie postępowania zachowawczego testamentów celem wykonania (art. 1060 i nast. cz. I. T. X. zb. pr. ros.);

9) o wprowadzenie w posiadanie (art. 770 i 773 kod. cyw. Nap.);

10) o zatwierdzenie praw spadkowych w trybie postępowania zachowawczego (art. 1403 u. p. c.), o ile należy ono do sądu okręgowego;

11) o przyjęcie i pozostawienie bez biegu skargi apelacyjnej (art. 755 i 756 u. p. c.), opozycji (art. 729¹ u. p. c.) i skargi incydentalnej (art. 738 u. p. c.);

12) o przyznanie prawa ubogich bez względu na tryb zgłoszenia żądania (art. 46 i 47 przep. tymcz. o kosztach sądowych);

13) o wydanie odpisu tytułu wykonawczego (art. 932 u. p. c.);

14) o mianowanie obrońców i określenie im wynagrodzenia w przypadkach, przewidzianych w art. 957¹ i nast. u. p. c.;

15) o podział funduszków (art. 1214¹, 1214², 1214³, 1215, 1217, 1220 i 1593 u. p. c.) z wyjątkiem sporów, przewidzianych w art. 1218 i 1596 u. p. c., oraz czynności, przewidzianych w art. 1219 u. p. c.;

16) o wykonanie decyzji innych sądów (art. 506 u. p. c.).

Art. 2. Niezależnie od wypadków, wskazanych w art. 1, przewodniczący wydziału cywilnego sądu okręgowego, wyznaczając w sprawie termin wyłącznie dla rozpoznania kwestji incydentalnej, może zarządzić, że kwestja ta rozpoznana będzie przez sąd okręgowy jednoosobowo.

Przepis ten nie rozciąga się na kwestję zabezpieczenia powództwa lub uchylenia zarządzonego zabezpieczenia.

Art. 3. Sprawy, podlegające z mocy art. 1 niniejszej ustawy rozpoznaniu jednoosobowemu, będą rozpoznawane w zwykłym komplecie trzech sędziów, jeżeli przedmiotem rozpoznania jest zarazem żądanie, nie podlegające jurysdykcji jednego sędziego.

Art. 4. 1) Art. 386¹ u. p. c. uzupełnia się w końcu ustępem następującym:

„W wypadkach tych sędzia delegowany może powziąć na wniosek strony decyzją o zbadanie dodatkowych świadków na okoliczności, wskazane w decyzji, nakazującej badanie”.

2) Art. 698 u. p. c. opiewać będzie:

„O ile sprawa nie ulega rozpoznaniu jednoosobowemu, wyroki zapadają większością głosów”.

3) Art. 701 p. 2 u. p. c. opiewać będzie:

„nazwisko sędziego lub nazwiska sędziów, którzy w wyrokowaniu brali udział, jak również prokuratora, jeżeli dawał wnioski w sprawie”.

Art. 5. Sprawy, będące w toku, a podlegające z mocy ustawy niniejszej rozpoznaniu jednoosobowemu przez sąd okręgowy, będą dokończone przez jednego sędziego.

II.

Właściwość sądów pokoju i okręgowych.

Art. 6. 1) Art. 29 u. p. c. opiewać będzie:

„Rozpoznaniu sądów pokoju podlegają:

- a) powództwa, których wartość nie przenosi 1.000 złotych;
  - b) powództwa o przywrócenie utraconego lub zakłóconego posiadania nieruchomości oraz używania służebności, jeżeli od chwili utraty lub zakłócenia posiadania lub używania służebności do dnia wytoczenia powództwa nie upłynął rok jeden;
  - c) żądania zabezpieczenia dowodów w sprawach, będących w toku lub jeszcze niewytoczonych, niezależnie od wartości powództwa;
  - d) sprawy działowe, dotyczące nieruchomości ziemskich lub mieszczańsko-rolnych, o ile obszar ich nie przenosi 33 hektarów i niema na nim przedsiębiorstwa przemysłowego, ani też innych budynków, oprócz niezbędnych w zwykłym gospodarstwie rolnym, bez względu na wartość nieruchomości, inwentarza i ruchomości, jeżeli przytamt kapitały, należące do spadku, nie przenoszą 5.000 złotych, oraz sprawy działowe, dotyczące majątku ruchomego, o ile oszacowany jest na sumę nie większą niż 5.000 złotych;
  - e) sprawy sądownictwa niespornego (zachowawczego), przekazane na mocy szczególnych postanowień sądom pokoju;
  - f) sprawy o upoważnienie kobiet zamężnych (art. 1653 i nast. u. p. c.);
  - g) podania o nadanie dokumentom klauzuli wykonawczej (art. 161¹—161²⁴) w granicach kompetencji, wskazanej w punkcie a) niniejszego (29) artykułu;
  - h) na obszarze, na którym obowiązuje cz. I. T. X. ros. zb. pr. cyw., niezależnie od spraw, wymienionych w p. a — g, także powództwa w sprawach, dotyczących praw spadkowych do nieruchomości ziemskich lub o charakterze rolnym, w obrębie miast i osad położonych, o ile wartość powództwa nie przekracza 3.000 złotych, oraz powództwa, dotyczące praw do takichże nieruchomości, niezależnie od podstawy prawnej roszczenia, o ile wartość powództwa nie przekracza 1.000 złotych”.
- 2) Art. 31 u. p. c. opiewać będzie:
- „Rozpoznaniu sądów pokoju nie ulegają powództwa, choćby wartość ich nie przenosiła 1.000 złotych, w sprawach następujących:
- a) o ile biorą w nich udział instytucje skarbowe (Skarb Państwa), z wyjątkiem spraw, wskazanych w p. b) art. 29;
  - b) o przywileje na wynalazki, znaki towarowe i prawo do firmy, o wszelkiego rodzaju prawa autorskie, wzory i modele fabryczne;
  - c) o ile powództwo dotyczy stosunków rodzinnych i małżeńskich i nie ma charakteru majątkowego;

- d) o prawa rzeczowe do nieruchomości, z wyjątkiem wymienionych w punktach b), d) i h) art. 29".
- 3) Art. 202 u. p. c. opiewać będzie:
„Rozpoznaniu sądów okręgowych ulegają:
a) w I instancji wszystkie sprawy zarówno sporne, jak i sądownictwa niespornego (zachowawczego), dla których nie są właściwe sądy pokoju lub też sądy specjalne oraz skargi na uchwały rad rodzinnych;
b) w II instancji skargi apelacyjne i incydentalne od wyroków i decyzji sądów pokoju, a na obszarze b. Królestwa Kongresowego nadto skargi apelacyjne od decyzji wydziałów hipotecznych przy sądach pokoju”.
- 4) Do art. 32¹ i 33¹ u. p. c. dodaje się nowy ustęp, który opiewać będzie:
„Przepis niniejszego artykułu obowiązuje na całym obszarze, na którym ma moc cz. I T. X ros. zb. pr. cyw.”.
- 5) Uchyła się art. 1409, 1489, 1490, 1491, 1511 u. p. c., art. 2 i 3 przep. przech. do u. p. c. (Dz. Urz. Dep. Sprawiedl. T. R. S. K. P. № 1 z 1917 r. poz. 5); art. 6 ustawy z 31 lipca 1919 r. o prawach, obowiązujących w okręgu sądowym białostockim w zakresie sądownictwa (Dz. P. P. P. № 64 poz. 382); art. 2, 3 i 6 rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z 15 maja 1919 r. (Dz. Urz. Z. C. Z. W. № 4 poz. 23) wraz ze wszystkimi dalszemi zmianami.

III.

Wyroki częściowe.

Art. 7. Dodaje się art. 693¹ u. p. c. o następującem brzmieniu:

„Sąd na wniosek powoda wydać może wyrok częściowy, jeżeli z roszczenia, zgłoszonego w powództwie, jego część, lub z kilku roszczeń, zgłoszonych w jednym powództwie, niektóre z nich, albo — w razie, gdy zgłoszono powództwo wzajemne, bądź tylko powództwo główne, bądź tylko powództwo wzajemne — dojrzałe są do rozstrzygnięcia. Wyrok częściowy ulega oddzielnemu zaskarżeniu na ogólnych zasadach”.

IV.

Skargi kasacyjne.

Art. 8. Skreśla się ostatni ustęp art. 186 u. p. c.

V.

Pełnomocnictwa obrońców sądowych.

Art. 9. Upoważnienia do prowadzenia sprawy, udzielane obrońcom sądowym (art. 4 dekretu z dnia 8 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o obrońcach sądowych i obrońcach przy sądach pokoju, Dz. Pr. P. P. z 1919 r. № 15 poz. 205), mogą być stwierdzane sposobem, wskazanym w art. 246 u. p. c. i art. 12 przepisów przechodnich do u. p. c.

VI.

Sąd polubowny.

Art. 10. Przepisy o Sądach Polubownych, zawarte w tytule drugim rozdziału czwartego trzeciej księgi u. p. c., zmienia się w sposób następujący:

art. 1367 otrzymuje brzmienie: „Spory z określonego stosunku prawnego, zarówno już wynikłe, jak i wyniknąć mogące, można poddać przez umowę, zawartą na piśmie, pod rozstrzygnięcie Sądu Polubownego z wyłączeniem drogi sądowej.

Umowa o Sąd Polubowny może być włączona do umowy, stwierdzającej stosunek prawny, lub też może być zawarta później”;

art. 1368 brzmieć będzie: „Następujące sprawy nie mogą być poddane pod rozpoznanie Sądu Polubownego:

- 1) dotyczące osobistych praw stanu;
- 2) dotyczące interesów nieletnich, oraz innych osób, nie mających zdolności do działań prawnych;
- 3) oparte na przepisach o wynagrodzeniu poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków robotników i pracowników, jako też członków ich rodzin w przedsiębiorstwach fabrycznych, górniczych i przemysłu górniczego;
- 4) oparte na ustawie o ubezpieczeniu robotników od nieszczęśliwych wypadków;
- 5) oparte na ustawie o wynagrodzeniu poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków urzędników, majstrów i robotników na kolejach, otwartych dla użytku publicznego, jak również członków rodzin tych osób;
- 6) dotyczące interesów skarbowych lub samorządowych”;

art. 1369 brzmieć będzie: „Sąd Polubowny przystępuje do rozpatrzenia sprawy na podstawie szczególnego zapisu. Zapis na Sąd Polubowny winien być podpisany przez strony i przez wszystkich wybranych arbitrow, którzy podpisem swoim obowiązani są stwierdzić swoją zgodę na przyjęcie tych funkcji”;

art. 1370 opiewać będzie: „W wypadkach, gdy sprawa ma być rozpoznana przez Sąd Polubowny na mocy uprzedniej umowy, a jedna ze stron odmówi sporządzenia zapisu (art. 1369), lub też gdy nie zostaną pomiędzy stronami uzgodnione jego warunki, treść zapisu określi na skutek podania jednej lub obydwu stron sąd”.

Dodaje się nowe art. 1370¹ i 1370²:

„Art. 1370¹. Rozpoznawanie podań, wskazanych w artykule poprzedzającym, należeć będzie do tego sądu, do właściwości którego należałaby sprawa w razie sporu sądowego. Przy ustaleniu treści zapisu sąd stosować się będzie do postanowień zawartej pomiędzy stronami umowy, a co do warunków, w niej nieokreślonych, kierować się będzie własnym uznaniem. W szczególności władny będzie sąd do wyznaczania arbitra dla strony, która go nie wyznaczyła, oraz do wyznaczania superarbitra. Decyzje sądu, powzięte na mocy artykułu poprzedzającego i artykułu niniejszego, są ostateczne i nie ulegają zaskarżeniu”.

„Art. 1370². Arbitra można wyłączyć w tych samych przypadkach, w których wolno wyłączyć sędziego (art. 667 i nast. u. p. c.).

Strona, która sama lub łącznie ze swym przeciwnikiem wyznaczyła arbitra, władna jest go wyłączyć wówczas tylko, gdy przyczyna wyłączenia powstała lub doszła do wiadomości strony dopiero po wyznaczeniu arbitra”.

Ustęp pierwszy art. 1371 otrzymuje brzmienie: „W zapisie na Sąd Polubowny trzeba wymienić: 1) imiona i nazwiska stron, arbitrów, wyznaczonych przez każdą ze stron, oraz arbitra wspólnego (superarbitr), 2) przedmiot sporu, oddanego pod rozpoznanie Sądu Polubownego”.

Art. 1376 opiewać będzie: „Zmiany co do osób arbitrów przed ukończeniem sprawy mogą mieć miejsce za obopólną zgodą stron. W wypadkach zrzeczenia się wyłączenia (art. 1370²), lub niepełnienia swych czynności przez arbitrów, nowego arbitra wyznaczy ta strona, która wyznaczyła ustępującego arbitra. Niewyznaczenie przez stronę nowego arbitra nie wstrzymuje rozpoznania sporu i zawyrokowanie przez pozostałych arbitrów będzie prawomocne. W razie równości głosów przeważa głos superarbitra. Jeżeli ustąpił wspólny arbiter (superarbitr) i strony nie zgodziły się co do osoby nowego, będzie on wyznaczony przez sąd w trybie, przewidzianym w art. 1370².

VII.

Koszty sądowe.

Art. 11. Przepisy tymczasowe o kosztach sądowych w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 marca 1924 r. w przedmiocie ogłoszenia przepisów tymczasowych o kosztach sądowych (Dz. U. R. P. z 1924 r. № 28 poz. 284) zmienia się jak następuje:

- a) w art. 7 w punktach a), b) i c) „3⁰/₀” zastępuje się przez „2⁰/₀”;
- b) art. 13 otrzymuje brzmienie: „Suma wpisu głównego lub dodatkowego w każdym wypadku nie może wynosić mniej, aniżeli 1 zł. w sądach pokoju, a 3 zł. w sądach okręgowych. Od skarg zaś o uchylenie wyroków suma wpisu głównego lub dodatkowego nie może wynosić mniej niż 50 zł. w sprawach, ulegających właściwości sądów pokoju, i 150 zł. w sprawach, ulegających właściwości sądów okręgowych”;
- c) art. 36 otrzymuje brzmienie: „Opłata stała w wysokości 3 zł. pobierana będzie od każdej treści, której przedmiotem jest wpis praw następujących: 1) prawa własności nieruchomości, 2) praw, opierających się wyłącznie na spadku, zapisie lub darowiźnie, 3) prawa, którego wartość pieniężna nie da się oznaczyć, 4) kaucji. Taką opłatą stałą pobierana będzie również od treści, dotyczących ostrzeżeń, hipotek sądowych, prawnych, wpisów, związanych z egzekucją, i wykreśleń”;
- d) art. 37 otrzymuje brzmienie: „Od treści, wymienionych w art. 36, pobierana będzie

opłata stosunkowa w wysokości $\frac{1}{4}\%$ od wartości. Wartość ustala się w kwocie, która jest podstawą wymiaru opłaty stemplowej od czynności prawnej, z której wynika prawo, będące przedmiotem treści”;

- e) w art. 39 cyfrą „2” zastępuje się przez „3”;
- f) dodaje się nowy art. 42¹ o następującym brzmieniu: „Na obszarze, na którym obowiązuje cz. I. T. X. ros. zb. pr., jeżeli przy piarwiastkowym zaprowadzeniu hipoteki projektowana do wykazu treść dotyczy prawa, które było uprzednio zarejestrowane w rosyjskim rejestrze wieczystym, to od takiej treści opłaty stosunkowej się nie pobiera”.

VIII.

Przepisy przechodnie.

Art. 12. Postępowanie nie podlega umorzeniu z powodu niewłaściwości sądu w sprawach, które przed wejściem w życie ustawy niniejszej podlegały sądom okręgowym, a były wytoczone w sądach pokoju, o ile z mocy ustawy niniejszej należą do właściwości sądów pokoju.

Będą ukończone przez sąd okręgowy sprawy, toczące się w tymże sądzie, które na zasadzie ustawy niniejszej zostały poddane właściwości sądu pokoju i naodwrot, jeżeli strony w ciągu miesiąca od wejścia w życie tej ustawy nie uczynią zgodnie wniosku o przekazanie sprawy właściwemu według niniejszej ustawy sądowi.

IX.

Przepisy końcowe.

Art. 13. Z wejściem w życie niniejszej ustawy tracą moc, oprócz wymienionych w niej szczegółowo artykułów, nadto sprzeczne z nią przepisy.

Art. 14. Wykonanie tej ustawy powierza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 15. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 30 dni po jej ogłoszeniu z wyjątkiem art. 11, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia ustawy niniejszej.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów: *W. Grabski*

Minister Sprawiedliwości: *A. Żychliński*